ÖĞRETMENLERİN SAHİP OLDUKLARI NİTELİKLERE YÖNELİK ALGILARI (ELAZIĞ İLİ ÖRNEĞİ)

Etem YEŞİLYURT*

Özet

Bu çalışmanın temel amacı, günümüz öğretmenlerinin sahip oldukları niteliklere yönelik algılarını ortaya çıkarmaktır. Betimsel tarama modeli kullanılarak yapılan çalışmanın evrenini 2006-2007 eğitim-öğretim yılında Elazığ il merkezinde bulunan ve ortaöğretim okullarında görev yapmakta olan 1505 öğretmen oluşturmaktadır. Bunların içinden 320 öğretmen tesadüfî örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Anket formuyla elde edilen verilerin analizi, SPSS for Windows programıyla frekans, yüzde, aritmetik ortalama, t testi ve varyans analizi uygulanarak yapılmıştır. Bu çalışmayla günümüz öğretmenlerinin; güçlü okul kültürü ve uygun sınıf atmosferi oluşturma, öğretimin kalitesini yüksek tutma, kendini geliştirme, değişim ve yeniliği takip etme, okul ve sınıf güvenliği için tedbir alma, öğrencilere etik ve toplumun ahlaki değerlerini kazandırma, ulusal ve evrensel değerler sunma, bireysel destek sağlama, rehberlik etme, model olma, milli bilinci kazandırma ve öğrencileri zararlı maddelere karşı bilgilendirme niteliklerine yüksek düzeyde sahip olduklarını düşündükleri tespit edilmiştir. Ayrıca, özellikle okul türü, branş ve mesleki kıdem değişkenleri açısından öğretmenlerin sahip oldukları niteliklere yönelik algıları arasında anlamlı farklılıklar bulunduğu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Sözcükler: Öğretmen, öğretmen nitelikleri, öğretmen özellikleri

Giriş

Bir toplumun çağdaş uygarlık düzeyine yükselmesinde en önemli öğe, eğitimdir. Eğitim siteminin temel amaçlarından biri, ülkenin nitelikli insan gücünü yetiştirmek ve yurttaşlarına vatandaşlık eğitimi vermektir (Karagözoğlu, 2003). Bu genel amaca başarılı eğitim kurumlarıyla ulaşılabilir. Eğitim kurumlarının başarılı olabilmesi ve bu başarının sürekliliği, eğitimin hedeflerine ulaşma derecesine bağlıdır. Hedeflere ulaşmada rol oynayan öğelerin başında, öğretmen temel unsur olarak karşımıza çıkmaktadır.

Okullar kaliteli eğitim yaparak, toplumun beklentilerine uygun insan gücü yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Çünkü okuldaki eğitim ve öğretim faaliyetlerinin genel amacı, bir ülkenin geleceği olan çocukların bilgi, beceri ve davranış olarak verimli şekilde yetişmelerini sağlamaktır. Bu amaçlara, nitelikli yöneticiler ve okulların verimliliğinde güçlü bir etkiye sahip olan öğretmenlerle ulaşılabilir. Bir okuldaki eğitim hizmetinin kalitesi, yöneticilerin olduğu kadar öğretmenlerin kalitesiyle de yakından ilgilidir. Öğretmenlerin kalitesi ise iyi bir eğitim alması, eksikliklerini

* Arş. Gör.; Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Elazığ.

tamamlaması, bilişim teknolojilerini takip etmesi, yenilik ve değişime açık olması ve alanı ile ilgili bilimsel çalışmaları takip etmesiyle doğrudan ilişkilidir (Ağdelen ve Ağdelen, 2006). Bu bağlamda Telli vd. (2008) tarafından yapılan bir çalışmayla öğretmen ve öğrencilerin ideal öğretmeni, öğrencileri motive eden, onlara rehberlik yapan, öğrencilerin özgüvenlerini kazanmalarına yardımcı olan, öğrencilerle olumlu ilişki kuran ve onlardan saygı gören kişi olarak tanımladıkları görülmüştür.

Öğretmenlerin nitelik ve yeterliliği, eğitim-öğretim faaliyetlerinin başarıya ulaşmasında en önemli faktördür (Büyükkaragöz, 1998). Ülke çocuklarının hak ettikleri yerlere gelmelerinde öğretmenlerin nitelikleri gözardı edilemez bir öneme sahiptir. Bu noktada Atatürk, öğretmenleri toplumun en fedakâr ve saygıdeğer unsurları olarak nitelendirmiş, Ataünal ise (1994) bir ülkenin gücü, geleceği ve görünümünü öğretmenlerin nitelik, yetenek ve başarısına bağlamıştır. Eğitimde başarıyı artırmak amacıyla programlar değiştirilebilir, okullara daha fazla araç-gereç alınabilir, fiziksel çevre yenilenebilir, okul ve ders saatleri uzatılabilir. Fakat nitelikli öğretmenler olmadan, bu faktörlerin istenilen etkiyi oluşturmayacağı kesindir (Demir, 2000). Çünkü alınan önlem, nitelikli öğretmenlerle amacına ulaşabilir.

Öğretmenin, konu ve alan bilgisi, öğretim uzmanı, koordine etme ve yönetme yeterliklerine sahip olması, eğitim programlarının uygulanmasında ve ulusal standartların belirlenmesinde de önemli rol oynamaktadır (Lavn, 1991'den aktaran; Gökçe 2003). Nitelikli bir öğretmen saygı, sevgi, güven vb. özelliklere sahip olmasının yanı sıra, yapıcı ve olumlu davranış biçimlerine de sahip olan öğretmendir. Bu bakımdan öğretmen davranışları, özelliklerine göre temel olarak iki yönde ele alınmaktadır: Birinci yöndeki demokratik öğretmen davranışları, öğrencide sevgi, saygı ve yaklaşma; ikinci yöndeki otokratik öğretmen davranışları öğrencide endişe, korku ve uzaklaşma meydana getirmektedir (Küçükahmet, 1993).

Öğretmen, davranışlarının yanında sahip olduğu bilgi muhtevası ve kişiliğiyle de öğrencileri etkilemekte, öğrencilere olumlu veya olumsuz tutum ve davranışlarıyla örnek olmaktadır (Çetin, 2001). Hangi açıdan bakılırsa bakılsın öğretmenlerin birey, toplum, ülke, hatta dünya üzerinde birçok etkileri olmakta ve bu etkiler eğer iyi niteliklere sahip öğretmenler tarafından oluşturulursa olumlu bir kazanım, aksi halde felaket oluşturabilir. Bu nedenle bu kadar önemli bir mesleği, en az mesleki önemi kadar nitelikli bireylerin yürütmesi gerekmektedir.

Öğretmen özellikleri hakkında yapılan çalışmalardan öğretmenlerin; eleştiriye açık olmama, öğrenciler arasında ayrım yapma, ödülden çok cezaya yer verme, sosyal ve kültürel etkinliklerle fazla ilgilenmeme, öğrencilerin yaratıcı olmaları için onları özendirmeme, işini severek yapmama, öğrencileri araştırmaya sevk etmeme ve onlara örnek olmama gibi özellikler taşıdıkları görülmüştür (Okçabol vd., 2003). Öğretmenlerin istenilen nitelikte olmamaları, insan eğitiminin estetik değer ve pedagojik bütünlükten yoksun kalmasına neden olmaktadır (Yılman, 2006). Dolayısıyla geleceğin şekillenmesinde etkili olan öğretmenlerin, sayılan bu olumsuz özellikleri üzerinden atması, etkili ve iyi öğretmen niteliklerine sahip olması gerekmektedir.

İyi bir öğretmenin nitelikleri arasında; sınıf içi gerginlik ve üzüntüleri hissederek bunları asgari düzeye indirmek, her öğrencinin farklı kişilik özelliklerine sahip olduğunu bilerek eğitimde buna dikkat etmek, öğrencileri ve aileleri olumlu şekilde yönlendirmek ve onlara ortak çalışmanın önemini kabul ettirmek, sert davranmaktan

kaçınmak, öğrencileri her yönden iyi tanımak ve onların istek, ihtiyaç ve yeteneklerini bilmek, öğrenimde merak ve deneyimi anahtar olarak görmek ve öğretim faaliyetlerinde çeşitlilik sağlamak yer almaktadır (Moon and Mayes, 1994). Ayrıca öğrencilere dostça davranmak, model olmak ve onlarla ilgilenmek, dersi zevkle işlemek, saygılı ve dürüst olmak, liderlik özellikleri taşımak, insan tabiatını anlamak ve alanında uzman olmak (Kılıç vd., 2004), güvenilir, açık ve tutarlı davranmak (Bozdoğan, 2004), dersi ilgi çekici hale getirmek, sözel ve beden dilini etkili kullanmakta (Celep, 2005) ideal öğretmen nitelikleri arasında yer almaktadır.

Kişilik sahibi olmak, öğrenci psikolojisini bilmek, öğrenciyle iyi iletişim kurmak (Prodromou, 1991), öğrenci başarısını dikkatle değerlendirmek, öğrenciyi derslere aktif katmak (Aksu, 2000), öğrencilerin bilgi ve beceri eksikliklerini belirlemelerine ve bu eksikliklerini gidermelerine yardımcı olmak (Erdem, 2007), toplumun, okulun ve kendi değerlerinin farkında olmak (Peterson, 2002), beden dilini kullanmak, görünüşüne dikkat etmek, öğrencileri farklı ve yaratıcı düşünmeye sevk etmek (Gömleksiz, 2004), alan bilgisi, ulusal ve uluslararası değerler konularında bilgili (Karacaoğlu, 2008) öğrencilerine karşı adaletli ve saygılı olmak, onları sosyal faaliyetlere yönlendirmek, mesleğine karşı olumlu tutum beslemek, motivasyon ve heyecanını canlı tutmak (Stronge ve vd., 2004) ve mesleki standartlara sahip olmak (Özyürek, 2008) istenilen öğretmen özelliklerinden bazılarını oluşturmaktadır.

Bunların yanı sıra öğretim sürecini planlamak, öğrencileri amaçlardan haberdar etmek, etkili iletişim ve etkili sınıf yönetimi becerisine sahip olmak, rehberlik yapmak, öğretim sürecini etkin ve hedeflere ulaştıracak uygun öğretim yöntem-teknikleri kullanmak, katılımcı öğretim ortamı düzenlemek, öğrenci gelişimini izlemek, öğrenci özelliklerini tanımak, çevre düzenlemesine dikkat etmek ve sonuçta tüm bu işlemlerin değerlendirmesini yapmak, öğretmenlerin önemli niteliklerini oluşturmaktadır (Erden, 1998; Demirel, 1999; Oktar ve Bulduk, 1999).

Bilge ve kişilikli olmak, çevreye uyum ve çevre kalkınmasına katılmak, halkla iyi ilişkiler kurmak (Bursalıoğlu, 2002), farklı öğretim stratejisi, yöntem ve teknikleri (Baytekin, 2004) ile öğretim araç-gereçlerini kullanmak (Yeşilyurt, 2006), yansıtıcı öğretim etkinlikleri sergilemek ve kendini değerlendirmek (Wood, 1999), öğrencilerin psikolojik durumları, sosyal etkileşimleri, gelişimleri ve ergenlik özellikleri hakkında bilgi sahibi (Aydın, 2006), yenilik ve değişime açık olmak (Ağdelen ve Ağdelen, 2006), bilgiyi etkili kullanmak, alanda yer alan kaynakları tanımak ve ulusal düzeydeki görevlerini yerine getirmek de (Feiman, Buchmann, 2005) öğretmenlerde bulunması gereken önemli niteliklerdendir.

Öz güven, öz saygı ve sosyal beceriye sahip olmak (Paterson, 2005), öğrencileri şiddetten uzak tutmak (Su, 2007), öğretimi kolaylaştırmak (Başar, 2001), öğrencinin gizil güçlerini ortaya çıkarmak (Ersoy, 2002), öğrencilere cesaretlendirici ve destekleyici davranmak (Çelik, 2002) ve onların toplumsallaşmasını sağlamak (Dikici, 2004), liderlik özelliklerine sahip olmak (Çelikten vd., 2005), öğrenci aileleriyle iletişim ve işbirliği kurmak (Şişman ve Turan, 2005), problem çözmek, hedefe odaklanmak, plan yapmak, öğrencilere koçluk (mentörlük) yapmak (Stix and Hrbek, 2006), öğretmenlik mesleğinin değerlerini benimsemek (Hacıoğlu ve Alkan, 1997), davranışlarını yönetmek, mesleğinde profesyonel olmak (Wyse, 2006), öğrencileri okul dışında gözlemek, onlarla bire bir ilgilenmek, öğrencilerin sorularını, sorunlarını ve yorumlarını dinlemek, esnek davranmak (Stronge, 2007) bir öğretmende bulunması

gereken diğer istendik nitelikler arasında sayılmaktadır. Woods (1997) ise son yıllarda, öğretmen niteliklerinin öğretimi örgütleme ve yönetme, konu uzmanlığı, koordinasyon, işbirliği, yönetim ve denetimi de içermesi gerektiğine yönelik görüşlerin dile getirildiğini vurgulamaktadır. Ayrıca toplumun değerlerine sahip çıkmak, etik davranmak, milli hassasiyetleri ve kültürü korumak ve kollamak, güven vermek, tabiat sevgisi ve korunumu konusunda duyarlı olmak, toplumla iletişim kurmak, vizyon sahibi olmak vb. özelliklerde bir öğretmende bulunması istenilen nitelikler arasındadır.

Bir ülkenin geleceğinin mimarı, olan öğretmenler, nitelikli insan gücünün yetişmesinde, toplumdaki huzur ve sosyal barışın sağlanmasında, bireylerin sosyalleşmesi ve toplumsal hayata hazırlanmasında, toplumun kültür ve değerlerinin genç kuşaklara aktarılmasında başrolde oynamaktadır (Özden, 1999). Bir başka deyişle öğretmenlerin nitelikleri ne kadar yüksekse, yetiştirecekleri insanların nitelikleri de o derecede yüksek olmaktadır. Bir bakıma öğretmenlerin yetiştirdiği nesillerin niteliği, genel olarak öğretmenlerin nitelikleri ile özdeş olmaktadır (Çelikten ve Can, 2003). Eğitim sisteminde gerçekleştirilen veya gerçekleştirilecek her türlü düzenlemenin istenilen başarıyı sağlaması, doğrudan öğretmen faktörüne ve onun niteliklerine bağlı olduğu gerçeğini göz ardı etmek mümkün değildir (Yılman, 2006). Bunun için öğretmenlerin sahip oldukları niteliklere yönelik algılarını ortaya çıkarmak, önem arz etmektedir.

Amaç

Bu çalışma, öğretmenlerin sahip oldukları niteliklere yönelik algılarını ortaya çıkarmak amacıyla yapılmış ve bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

Öğretmenlerin sahip oldukları niteliklere yönelik algılarına ilişkin görüşleri nelerdir ve bu görüşler öğretmenlerin;

a. Cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermekte midir?

b. Okul türü değişkenine göre farklılık göstermekte midir?

c. Öğrenim durumu değişkenine göre farklılık göstermekte midir?

d. Branş değişkenine göre farklılık göstermekte midir?

e. Mesleki kıdem değişkenine göre farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Çalışmanın evrenini, Elazığ il merkezinde 2006-2007 akademik yılında eğitim-öğretim faaliyetlerini sürdürmekte olan ortaöğretim okulları ve bu okullarda görev yapan toplam 1505 öğretmen oluşturmaktadır. Örneklemi ise ilgili evrenden tesadüfî örnekleme yöntemiyle seçilmiş 320 öğretmen oluşturmaktadır. Çalışma, Elazığ il merkezindeki ortaöğretim okulları öğretmenleri ve bu öğretmenlerin ankette yer alan maddeler için belirttikleri görüşlerle sınırlıdır.

Betimsel bir özellik taşıyan bu çalışma tarama modeli kullanılarak yapılmıştır. Tarama modeli, var olan durumu olduğu gibi yansıtmayı esas alır (Balcı, 2004; Karasar, 1994). Çalışmada veriler, ilgili literatür taramasından elde edilen bilgiler

ışığında ve uzman görüşlerine dayalı olarak, araştırmacı tarafından, çalışmanın amacına uygun olarak oluşturulan anketle elde edilmiştir. Anketin hazırlık aşamasında, öncelikle araştırmacı tarafından ilgili literatür taraması yapılmış ve çalışmanın amacına uygun kırk iki maddelik bir anket formu geliştirilmiştir. Bu anket formu, alanında uzman üç kişinin görüşüne sunulmuş ve bu görüşler doğrultusunda anketin madde sayısı otuza indirilmiştir. Daha sonra, dilbilgisi yönünden incelenmesi için alanında uzman bir kişinin görüşüne başvurulmuş ve gerekli düzenlemeler yapılarak anketin son şekli elde edilmiştir. Araştırmacı tarafından uzman görüşleri yeterli görüldüğü için anketin ön uygulaması yapılmamıştır. Uygulanan anketin güvenirlik çalışması için Cronbach Alpha istatistiksel işlemi yapılmış ve güvenirlik katsayısı Alpha =.893, Bartlett Testi = 6141.603 ve geçerlik katsayısı KMO =.930 olarak bulunmuştur.

Anket formundaki maddeler iki bölümden oluşmuş ve birinci bölümde çalışmaya katılan öğretmenlerin kişisel bilgilerini belirlemek için beş madde, ikinci bölümde ise öğretmenlerin sahip oldukları niteliklere yönelik algılarını belirlemek için otuz madde yer almıştır. Ankette beşli likert tipi derecelendirme ölçeği kullanılmış, değer aralıkları olarak olumludan olumsuza doğru 5.00–4.21 Tamamen Katılıyorum; 4.20–3.41 Katılıyorum; 3.40-2.61 Kısmen Katılıyorum; 2.60–1.81 Katılmıyorum; 1.80–1.00 Hiç Katılmıyorum olarak puanlandırılmıştır. Veriler SPSS for Windows paket programıyla analiz edilmiş; ankete katılanların kişisel özelliklerini (cinsiyet, branş, okul türü, mesleki kıdem ve öğrenim durumu) belirlemek için frekans ve yüzde teknikleri kullanılmıştır. Öğretmenlerin sahip oldukları niteliklere yönelik algılarını belirlemek için değişkenler dikkate alınmadan aritmetik ortalama ve standart sapma teknikleri kullanılmıştır. Cinsiyet, okul türü ve öğrenim değişkenleri açısından belirtilen görüşler arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için Bağımsız Gruplar t-Testi yapılmış ve bu test sonucunda dağılımın homojen olmadığı maddeler için Mann-Whitney U (MWU) Testi uygulanmıştır. Ayrıca branş ve mesleki kıdem değişkenleri açısından belirtilen görüşler arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) testi yapılmıştır. Belirlenen farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu ortaya koymak için Scheffe ve LSD testleri uygulanmıştır. Dağılımın homojen olmadığı maddeler için Kruskal-Wallis Testi ve farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için de Mann-Whitney U (MWU) Testi uygulanmış, uygulanan testlerin anlamlılık düzeyi .05 olarak alınmıştır.

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde, öğretmenlerin demografik özelliklerine göre dağılımları ile sahip oldukları niteliklere yönelik algıları öğretmen, öğrenci ve toplumsal boyut olmak üzere üç boyut halinde ele alınmıştır.

1. Öğretmenlerin Demografik Özellikleri

Öğretmenlerin demografik özelliklerine göre dağılımı Tablo 1'de görülmektedir.

Tablo 1: Öğretmenlerin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımları (N=320)

Demografik Özellikler	f	%
Öğretmenlerin Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı		
Erkek	197	61.6
Kadın	123	38.4
Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okul Türü Değişkenine Göre Dağılımı		
Genel Lise	160	50.0
Meslek Lisesi	160	50.0
Öğretmenlerin Öğrenim Düzeyi Değişkenine Göre Dağılımı		
Ön Lisans	4	1.3
Lisans	271	84.7
Y. Lisans	38	11.9
Doktora	7	2.2
Öğretmenlerin Branş Değişkenine Göre Dağılımı		
Meslek Dersleri	86	26.9
Fen Bilimleri	88	27.5
Sosyal Bilimler	146	45.6
Öğretmenlerin Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Dağılımı		
1–10 Yıl	152	47.5
11–20 Yıl	120	37.5
21 ve Üzeri	48	15.0
Toplam	**320**	**100,0**

Çalışmaya katılan öğretmenlerin kişisel bilgilerine ilişkin bulguları incelendiğinde, öğretmenlerin % 61.6'sının erkek ve % 38.4'ünün kadın olduğu görülmektedir. Erkek öğretmen katılımının fazla olmasında, meslek liselerinde görev yapan öğretmenlerin erkek ağırlıklı olması etki etmiş olabilir. Okul türü değişkeni açısından öğretmen dağılımlarının eşit olduğu ortaya çıkmıştır. Öğrenim değişkeni açısından öğretmenlerin çok büyük bir bölümünün (% 84.7) lisans mezunu olduğu tespit edilmiştir. Branş dağılımı açısından ise en fazla katılımın % 45,6 oranı ile sosyal bilimler branşında yer alan öğretmenlerin oluşturduğu belirlenmiştir. Bu duruma çalışma konusunun sosyal içerikli bir konu olması ve sosyal bilimler grubu öğretmenlerinin daha fazla ilgisini çekmesi etki etmiş olabilir. Mesleki kıdem değişkeni açısından çalışmaya % 47.5 katılım oranıyla en fazla 1-10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenler katılmıştır. Bu sonucun ortaya çıkmasında Elazığ il merkezinde görev yapan öğretmenlerin düşük kıdemde yer almaları ile düşük kıdeme sahip öğretmenlerin bu tür çalışmalara gönüllü olarak daha fazla katılmaları etki etmiş olabilir.

2. Öğretmen Boyutunda Yer Alan Maddelere İlişkin Bulgular ve Yorumları

Öğretmenlerin bireysel olarak sahip olmaları gereken bir takım nitelikleri, aynı zamanda eğitiminin diğer öğelerini de önemli derecede etkilemektedir. Bu bakımdan öğretmenlerin bireysel özellikleri, eğitim sistemi içerisinde önemli bir yere sahiptir.

"Güçlü bir okul kültürü oluşması için çaba gösteririm." maddesi için öğretmenler 4.45 aritmetik ortalamayla "*tamamen katılıyorum*" düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Güçlü bir kültürünün bulunduğu okulda öğrenciler kendiliğinden istenilen davranışları sergiler, istenmeyen davranışlardan uzak dururlar. Okul kültürünün oluşmasında ise öğretmenlerin yeri ve önemi büyüktür. Bu bakımdan, öğretmenlerin güçlü bir okul kültürü oluşması için çaba göstermeleri, onların önemli bir niteliğe sahip olduklarını göstermektedir.

Öğretmenler *"Sınıf içinde samimi ve hoşgörülü bir hava oluştururum."* maddesine $\bar{x}$=4.47 olarak "*tamamen katılıyorum*" düzeyinde görüş belirtmişledir. Pozitif sınıf iklimi, eğitimin amaçlara ulaşmasında önemli bir faktördür. Öğretmenlerin sınıf içinde samimi ve hoşgörülü bir hava oluşturma niteliğine sahip olduklarını düşünmeleri, özellikle eğitim sürecinin pozitif hava içerisinde geçtiğini göstermektedir. *"Dersin amacına uygun öğretim strateji, yöntem ve teknikleri kullanırım."* maddesi için öğretmenlerin 4.40 aritmetik ortalama ve "*tamamen katılıyorum*" düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Bu bulgu öğretmenlerin öğretim strateji, yöntem ve teknikler hakkında önemli derecede bilgiye ve kullanma becerilerine sahip olduklarını göstermektedir.

Tablo 2: Öğretmen Boyutunda Yer Alan Maddelere İlişkin Görüşlerin Aritmetik Ortalama, Standart Sapma, Varyans Analizi, Mann-Whitney U ve Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

No	Maddeler	X	SS
1	Güçlü bir okul kültürü oluşması için çaba gösteririm.	4.45	0.65
3	Sınıf içinde samimi ve hoşgörülü bir hava oluştururum.	4.47	0.65
6	Dersin amacına uygun öğretim strateji, yöntem ve teknikleri kullanırım.	4.40	0.73
7	Öğretim teknolojilerini kullanmada kendimi yeterli görürüm.	4.03	0.84
8	Çocuk ve ergenlik psikolojisi hakkında yeterli bilgiye sahibim.	4.00	0.86
9	Öğretimin kalitesini yüksek tutarım.	4.30	0.63
14	Kendimi yetiştirme sorumluluğunu taşırım.	4.74	0.97
15	Bilişim teknolojilerinden faydalanırım.	4.08	0.74
19	Sürekli öğrenir ve kendimi geliştiririm.	4.39	0.72
20	Sınıfı öğrenen örgüt haline getirir ve sınıfta öğrenme kültürü oluştururum.	4.16	0.82
23	Değişim ve yeniliği takip eder, hızla değişen çevreye uyum sağlarım.	4.20	0.73
24	Okul ve sınıf güvenliği için uygun tedbirler alırım.	4.34	0.74
28	Sınıf içerisinde değişimi oluşturur ve yönetirim.	4.18	0.75
	Genel Ortalama	**4.29**	**0.75**

	Cinsiyet Değişkeni t Testi Sonuçları							
	Erkek (f = 197; % 61.6)		Kadın (f = 123; % 38.4)		t ve p Değerleri		Levene Testi	
	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS	t	p	F	P
1	4.39	0.67	4.56	0.61	-2.27*	0.02	3.44	0.06
8	3.93	0.86	4.13	0.84	-1.98*	0.04	0.23	0.63
19	4.31	0.73	4.52	0.69	-2.48*	0.01	1.35	0.24
24	4.27	0.78	4.45	0.65	-2.16	0.03	4.25	0.04*

	Homojen Dağılım Göstermeyen Maddeler İçin Mann-Whitney U Testi			
	Sıra Ortalaması	Sıra Ortalaması	Anlamlılık. Düz.	M.W.U.
24	153.69	171.41	0.066	10773.000

	Okul Türü Değişkeni t Testi Sonuçları							
	Gen. Lise (f = 160; % 50.0)		Mes. Lis. (f = 160; % 50.0)		t ve p Değerleri		Levene Testi	
	$\overline{X}$	SS	$\overline{X}$	SS	t	p	F	P
1	4.60	0.61	4.30	0.66	4.19*	0.00	0.99	0.31
3	4.57	0.63	4.37	0.66	2.75*	0.00	0.51	0.47
6	4.54	0.65	4.27	0.78	3.33	0.00	6.15	0.01*
7	4.14	0.81	3.91	0.85	2.41*	0.01	0.10	0.74
8	4.15	0.82	3.86	0.87	3.08*	0.00	0.04	0.83
9	4.46	0.54	4.13	0.67	4.80*	0.00	0.01	0.91
19	4.51	0.67	4.27	0.76	2.95*	0.00	3.32	0.06
20	4.36	0.74	3.97	0.85	4.31*	0.00	0.06	0.80
23	4.31	0.69	4.09	0.75	2.69*	0.00	0.01	0.92
28	4.31	0.71	4.05	0.77	3.05*	0.00	0.16	0.68
	Homojen Dağılım Göstermeyen Maddeler İçin Mann-Whitney U Testi							
	Sıra Ortalaması		Sıra Ortalaması		Anlamlılık. Düz.		M.W.U.	
6	175.48		145.52		0.001*		10403.500	

	Branş Değişkenine Göre Görüşlerin Varyans Analizi Sonuçları										
	Meslek Der. f=86(1)		Fen Bil. f=88(2)		Sosyal Bil. f=146(3)		Homojenlik Testi		Anova		Fark Olan Gruplar
	$\overline{X}$	SS	$\overline{X}$	SS	$\overline{X}$	SS	Levene	p	F	P	
3	4.37	0.61	4.37	0.71	4.59	0.62	3.51	0.03*	4.64	0.01	
8	3.89	0.88	3.87	0.82	4.15	0.85	0.73	0.48	4.05	0.01*	1-3; 2-3
19	4.22	0.75	4.42	0.69	4.47	0.71	0.27	0.76	3.56	0.02*	1-3
	Homojen Dağılım Göstermeyen Maddeler İçin Kruskal-Wallis ve Mann-Whitney U Testi										
	Sıra Ortalaması		Sıra Ortalaması		Sıra Ortalaması		Kruskal-Wallis Testi				
							Kay-kare	df	p		
3	143.52		149.46		177.15		11.439	2	0.003*		1-3; 2-3

	Kıdem Değişkenine Göre Görüşlerin Varyans Analizi Sonuçları										
	1-10 yıl f=152(1)		11-20 yıl f=120(2)		21 ve Üzeri f=48(3)		Homojenlik Testi		Anova		Fark Olan Gruplar
	$\overline{X}$	SS	$\overline{X}$	SS	$\overline{X}$	SS	Levene	p	F	P	
19	4.51	0.68	4.25	0.78	4.35	0.66	2.06	0.12	4.81	0.00*	1-2
20	4.30	0.85	4.00	0.80	4.12	0.70	1.51	0.22	4.64	0.01*	1-2

*p<.05

Öğretmenler *"Öğretim teknolojilerini kullanmada kendimi yeterli görürüm"* maddesine $\overline{X}$=4.03 olarak *"katılıyorum"* düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Öğretim teknolojileri kullanımıyla; öğrencilerin derse karşı olan ilgisi artar, öğrenciler daha aktif olur, gerçek öğrenme deneyimi yaşar, kubaşık çalışma fırsatı yakalar, eleştirel düşünür ve öğrencilerin problem çözme ve yaratıcılık becerileri gelişir. Öğretmenlerin öğretim teknolojileri kullanımı konusunda kendilerini yeterli görmeleri, onların önemli bir niteliğe sahip olduklarını göstermektedir. Öğretmenlerin, *"Çocuk ve ergenlik psikolojisi hakkında yeterli bilgiye sahibim."* görüşü için 4.00 aritmetik ortalamayla *"katılıyorum"* düzeyinde birleştikleri görülmüştür. Bu durum öğretmenlerin çocuk ve ergenlik psikolojisi hakkında yeterli bilgiye sahip olduklarına inandıklarını göstermektedir.

"Öğretimin kalitesini yüksek tutarım." maddesi için öğretmenlerin $\overline{X}$=4.30 olarak "*tamamen katılıyorum"* düzeyinde yoğunlaştıkları tespit edilmiştir. Öğretmenlerden beklenen en önemli nitelikler arasında, öğretimin kalitesini yüksek tutma da yer almaktadır. Bu bakımda elde edilen bulgu, öğretmenlerin bu konuda önemli bir niteliğe sahip olduklarını göstermektedir. Katılımcıların *"Kendimi yetiştirme sorumluluğunu taşırım."* maddesi için 4.74 aritmetik ortalama ile çok yüksek düzeyde "*tamamen katılıyorum"* görüşünde birleştikleri ortaya çıkmıştır. Elde edilen bulgu, bu çalışmaya katılan öğretmenlerin en önemli nitelikleri arasında, kendilerini yetiştirme sorumluluğunun yer aldığını ortaya koymaktadır.

Katılımcılar *"Bilişim teknolojilerinden faydalanırım."* maddesine 4.08 aritmetik ortalamayla *"katılıyorum"* düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Entelektüel ve bilgi sermayesine ulaşma açısından oldukça önemli bir yere sahip olan bilişim teknolojileri, dünyayı küçük köy haline getirmekte ve her an her yerde yaşanan tüm olaylar hakkında bilgi sunmaktadır. Bu konuyla ilgili olarak öğretmenler, bilişim teknolojilerinden yeterince faydalandıklarını düşünmektedirler. Çalışmaya katılan öğretmenler *"Sürekli öğrenir ve kendimi geliştiririm."* maddesine $\overline{X}$=4.39 olarak "*tamamen katılıyorum"* görüşü ileri sürmüşlerdir. Bu bakımdan öğretmenler sürekli öğrenme ve kendilerini geliştirme bakımından oldukça önemli bir niteliğe sahip olduklarını algılamaktadırlar.

"Sınıfı öğrenen örgüt haline getirir ve sınıfta öğrenme kültürü oluştururum." görüşüne katılımcılar 4.16 aritmetik ortalamayla *"katılıyorum"* düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Sınıf içerisinde hem öğrencilerin hem de öğretmenin öğrenen rollerde buluşması, sınıfı öğrenen örgüt haline getirecektir. Elde edilen bulgu, öğretmenlerin, sınıfı öğrenen örgüt haline getirme ve sınıfta öğrenme kültürü oluşturma niteliğine sahip olduklarını ortaya koymaktadır. *"Değişim ve yeniliği takip eder, hızla değişen çevreye uyum sağlarım."* maddesine öğretmenlerin $\overline{X}$=4.20 ile *"katılıyorum"* düzeyinde görüş ileri sürdükleri belirlenmiştir. Bu durum öğretmenlerin değişim ve yeniliklere açık olduklarını ortaya koymaktadır.

Katılımcılara yöneltilen *"Okul ve sınıf güvenliği için uygun tedbirler alırım."* maddesi için katılımcıların 4.34 aritmetik ortalamayla "*tamamen katılıyorum"* düzeyinde yoğunlaştıkları görülmüştür. Okullar farklı özellikteki bireylerin içinde yer aldığı ortamlardır. Bu ortamlarda şiddet az veya çok ama her zaman olabilir. Bunun için öğretmenler, şiddete karşı önlem almalı veya alınmasını sağlamalıdır. Öğretmenlerin okul ve sınıf güvenliği konusunda tedbir almaları, onların önemli bir nitelik ve sorumluluğa sahip olduklarını göstermektedir. Öğretmenler *"Sınıf içerisinde değişimi oluşturur ve yönetirim."* maddesi için $\overline{X}$=4.18 olarak *"katılıyorum"* düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Bu durum öğretmenlerin kendilerinde sınıf içinde değişimi oluşturma ve yönetme niteliğinin önemli derece bulunduğunu algıladıklarını ortaya koymaktadır.

Cinsiyet değişkeni açısından kadın öğretmenler kendi niteliklerini; güçlü bir okul kültürü oluşması için çaba gösterme (madde 1: $\overline{X}$=4.56 > $\overline{X}$=4.39), çocuk ve ergenlik psikolojisi hakkında yeterli bilgiye sahip olma (madde 8: $\overline{X}$=4.13 > $\overline{X}$=3.93), sürekli öğrenip ve kendilerini geliştirme (madde 19: $\overline{X}$=4.52 > $\overline{X}$=4.31) bakımından erkek öğretmenlerin niteliklerine göre daha yeterli olarak algılamaktadırlar. Bu sonuçların ortaya çıkmasını, kadın öğretmenlerin samimi ortamda çalışmak istemeleri ve çocuk psikolojisini daha iyi bilmeleri etkilemiş olabilir.

Okul türü değişkeni açısından genel lise öğretmenleri kendi niteliklerini; güçlü bir okul kültürü oluşması için çaba gösterme (madde 1: $\overline{X}$=4.60 > $\overline{X}$=4.30), sınıf içinde samimi ve hoşgörülü bir hava oluşturma (madde 3: $\overline{X}$=4.57 > $\overline{X}$=4.37), öğretim teknolojilerini kullanma (madde 7: $\overline{X}$=4.14 > $\overline{X}$=3.91), çocuk ve ergenlik psikolojisi hakkında yeterli bilgiye sahip olma (madde 8: $\overline{X}$=4.15 > $\overline{X}$=3.86), öğretimin kalitesini yüksek tutma (madde 9: $\overline{X}$=4.46 > $\overline{X}$=4.13), sürekli öğrenip ve kendilerini geliştirme (madde 19: $\overline{X}$=4.51 > $\overline{X}$=4.27), sınıfta öğrenme kültürü oluşmasına önem verme (madde 20: $\overline{X}$=4.36 > $\overline{X}$=3.97), değişim ve yeniliği takip edip ve bunlara uyum sağlama (madde 23: X=4.31 > X=4.09), sınıf içerisinde değişimi oluşturma ve yönetme (madde 28: $\overline{X}$=4.31 > $\overline{X}$=4.05), öğretim strateji, yöntem ve tekniklerini kullanma (madde 6: Sıra Ort.=175.48 > Sıra Ort.=145.52) konularında meslek lisesi öğretmenlerinin niteliklerine göre daha yeterli olarak algılamaktadırlar. Bu duruma genel liselerde; okul başarısına ve bireysel başarıya daha fazla dikkat edilmesi, kültür derslerinin ağırlıkta olması, kadın öğretmen sayısının fazla olması ve bu öğretmenlerin annelik rollerinden dolayı çocuk ve ergenlik psikolojisini daha iyi bilmeleri ve samimiyet ve hoşgörüye daha fazla önem vermeleri, dünya görüşü itibariyle bu liselerdeki öğretmenlerin değişim ve yeniliğe daha açık olmaları etki etmiş olabilir.

Branş değişkeni açısından sosyal bilimler branşındaki öğretmenler, hem meslek branşındaki hem de fen branşındaki öğretmenlere göre kendi niteliklerini; sınıf içinde samimi ve hoşgörülü bir hava oluşturma (madde 3: Sıra Ort.=177.15 > Sıra Ort.=149.96 > Sıra Ort.=143.52), çocuk ve ergenlik psikolojisi hakkında yeteri bilgiye sahip olma (madde 8: $\overline{X}$=4.15 > $\overline{X}$=3.89 > $\overline{X}$=3.87), sürekli öğrenme ve kendilerini geliştirme (madde 19: $\overline{X}$=4.47 > $\overline{X}$=4.42 > $\overline{X}$=4.22) bakımından daha yeterli olarak algılamaktadırlar. Bu duruma sosyal branşta yer alan öğretmenlerin derslerini tartışma havası içinde işlemeleri ve okuma alışkanlıklarının daha iyi olması etkilemiş olabilir.

Kıdem değişkeni açısından ise 1-10 yıl arası kıdeme sahip olan öğretmenler kendi niteliklerini; sürekli öğrenme ve kendilerini geliştirme (madde 19: $\overline{X}$=4.51 > $\overline{X}$=4.25), sınıfı öğrenen örgüt haline getirme ve sınıfta öğrenme kültürü oluşturma (madde 20: $\overline{X}$=4.30 > $\overline{X}$=4.00) bakımından 11-20 yıl arası kıdeme sahip olan öğretmenlerin niteliklerine göre daha yeterli olarak algılamaktadırlar. Bu sonuçlara, düşük kıdemdeki öğretmenlerin tecrübe eksikliğinin de etkisiyle kendilerini, bilgi ve beceri bakımından daha az yeterli görmeleri ve bu açığı kapatmak istemeleri etki etmiş olabilir.

3. Öğrenci Boyutunda Yer Alan Maddelere İlişkin Bulgular ve Yorumları

Öğretmenler ve eğitim sistemleri, temelde öğrenciler için vardır ve onlarda davranış değişikliği meydana getirme amacını taşımaktadır. Bu bakımdan öğretmenlerin, öğrenci boyutuna yönelik nitelikleri önem arz etmektedir.

Katılımcıların *"Bilgiye ulaşması için öğrencilere rehberlik ederim."* maddesine 4.52 aritmetik ortalamayla "*tamamen katılıyorum*" düzeyinde görüş belirtikleri ortaya çıkmıştır. Elde edilen bulgu, çalışmaya katılan öğretmenlerin rehberlik etme niteliğine önemli derecede sahip olduklarını göstermektedir. *"Öğrencilerin gizli kalmış yeteneklerini ortaya çıkarırım."* görüşüne katılımcılar $\overline{X}$=3.83 olarak *"katılıyorum"* düzeyinde görüş ileri sürmüşlerdir. Bu bulgu çalışmaya katılan öğretmenlerin, öğrencilerin gizli kalmış yeteneklerini ortaya çıkarma niteliğine önemli düzeyde sahip olduklarını algıladıklarını ortaya koymaktadır.

Tablo 3: Öğrenci Boyutunda Yer Alan Maddelere İlişkin Görüşlerin Aritmetik Ortalama, Standart Sapma, Varyans Analizi, Mann-Whitney U ve Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

No	Maddeler	$\bar{X}$	SS
2	Bilgiye ulaşması için öğrencilere rehberlik ederim.	4.52	0.64
12	Öğrencilerin gizli kalmış yeteneklerini ortaya çıkarırım.	3.83	0.79
16	Öğrencilerin kapasitelerini tam olarak ortaya koymalarını sağlarım	4.14	0.74
17	Öğrenciler için ulaşılabilecek bir vizyon oluştururum.	4.05	0.74
18	Öğrencilerin gelecekleri için uygun kararlar almalarına yardımcı olurum.	4.29	0.71
21	Öğrencilere daima öğrenme sorumluluğu yüklerim.	4.33	0.76
22	Sigara, içki ve eroin tipi zararlı maddeler konusunda öğrencileri bilgilendiririm.	4.45	0.74
25	Öğrencilere, bireysel destek sağlarım.	4.30	0.77
26	Öğrenciler için davranış modelleri oluştururum.	4.25	0.78
29	Çeşitli amaçlar doğrultusunda öğrencilerin aileleri ile sık sık görüşürüm.	3.60	0.85
	Genel Ortalama	**4.17**	**0.75**

	Cinsiyet Değişkeni t Testi Sonuçları							
	Erkek (f = 197; % 61.6)		Kadın (f = 123; % 38.4)		t ve p Değerleri		Levene Testi	
	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS	t	p	F	P
18	4.20	0.72	4.43	0.67	-2.89*	0.00	0.06	0.79

	Okul Türü Değişkeni t Testi Sonuçları							
	Gen. Lise (f = 160; % 50.0)		Mes. Lis. (f = 160; % 50.0)		t ve p Değerleri		Levene Testi	
	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS	t	p	F	P
2	4.63	0.58	4.41	0.67	2.99	0.00	4.68	0.03*
16	4.26	0.66	4.01	0.81	3.02*	0.00	0.00	0.96
18	4.41	0.72	4.16	0.69	3.15*	0.00	2.89	0.09
21	4.50	0.66	4.16	0.83	4.01	0.00	5.65	0.01*
25	4.44	0.72	4.16	0.79	3.31*	0.00	1.32	0.25
26	4.34	0.75	4.15	0.80	2.15*	0.03	0.27	0.60

	Homojen Dağılım Göstermeyen Maddeler İçin Mann-Whitney U Testi			
	Sıra Ortalaması	Sıra Ortalaması	Anlamlılık. Düz.	M.W.U.
2	174.86	146.14	0.001*	10502.500
21	178.16	142.84	0.000*	9975.000

	Branş Değişkenine Göre Görüşlerin Varyans Analizi Sonuçları										
	Meslek Der. f=86(1)		Fen Bil. f=88(2)		Sosyal Bil. f=146(3)		Homojenlik Testi		Anova		Fark Olan Gruplar
	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS	Levene	p	F	P	
21	4.13	0.88	4.36	0.71	4.42	0.71	1.67	0.19	3.89	0.02*	1-3
26	4.20	0.79	4.10	0.83	4.36	0.73	0.10	0.90	3.24	0.04*	2-3

	Kıdem Değişkenine Göre Görüşlerin Varyans Analizi Sonuçları										
	1-10 yıl f=152(1)		11-20 yıl f=120(2)		21 ve Üzeri f=48(3)		Homojenlik Testi		Anova		Fark Olan Gruplar
	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS	Levene	p	F	P	
18	4.42	0.68	4.15	0.76	4.20	0.61	1.82	0.16	5.25	0.00*	1-2
21	4.46	0.74	4.13	0.80	4.39	0.64	0.79	0.45	6.74	0.00*	1-2; 2-3
29	3.44	0.87	3.71	0.80	3.81	0.81	1.68	0.18	5.43	0.00*	1-2; 1-3

*p<.05

"Öğrencilerin kapasitelerini tam olarak ortaya koymalarını sağlarım." maddesine öğretmenler 4.14 aritmetik ortalamayla *"tamamen katılıyorum"* görüşünde birleştikleri tespit edilmiştir. Bu bulgu, katılımcıların, öğrencilerin kapasitelerini ortaya koymalarını sağladıklarına inandıkları şeklinde yorumlanabilir. *"Öğrenciler için ulaşılabilecek bir vizyon oluştururum."* maddesine öğretmenlerin $\overline{X}$=4.05 ile *"katılıyorum"* görüşünü savundukları tespit edilmiştir. Bu bulgu öğretmenlerin, öğrencilere yönelik vizyon oluşturma niteliğine sahip olduklarını algıladıklarını göstermektedir. *"Öğrencilerin gelecekleri için uygun kararlar almalarına yardımcı olurum."* maddesine katılımcıların 4.29 aritmetik ortalamayla *"tamamen katılıyorum"* görüşünde yoğunlaştıkları belirlenmiştir. Bu konuyla ilgili olarak katılımcılar, öğrencilerin gelecekleri için uygun kararlar almalarına yardımcı olma niteliğini önemli ölçüde taşıdıklarını düşünmektedirler

Çalışma anketinde yer tutan *"Öğrencilere daima öğrenme sorumluluğu yüklerim."* maddesine katılımcıların $\overline{X}$=4.33 olarak *"tamamen katılıyorum"* düzeyinde görüş bildirdikleri görülmüştür. Bu bakımdan öğretmenler, öğrencilere öğrenme sorumluluğu yükleme niteliğine önemli derecede sahip olduklarını düşünmektedirler. Çalışmaya katılan öğretmenlerin *"Sigara, içki ve eroin tipi zararlı maddeler konusunda öğrencileri bilgilendiririm."* maddesine 4.45 aritmetik ortalamayla oldukça yüksek düzeyde *"tamamen katılıyorum"* görüşünde birleştikleri tespit edilmiştir. Öğrenciler, günümüzde özellikle sigara, içki, eroin vb. zararlı maddelere her yerde çok rahat şeklide ulaşabilirler. Kendileri istemese dahi arkadaş çevresi, sosyal çevre, kanun ve yasakların çiğnenmesi vb. çeşitli nedenlerden dolayı kendilerini bu zararlı maddelerin içinde bulabilirler. Bu bakımdan öğretmenlere büyük sorumluluk düşmektedir. Bu konuyla ilgili olarak katılımcılar, sigara, içki ve eroin tipi zararlı maddeler konusunda öğrencileri bilgilendirme niteliğine önemli derecede sahip olduklarını düşünmektedirler.

"Öğrencilere bireysel destek sağlarım." maddesine katılımcıların $\overline{X}$=4.30 ile *"tamamen katılıyorum"* düzeyinde görüş bildirdiği tespit edilmiştir. Elde edilen bulgu, öğretmenlerin öğrencilere bireysel destek sağlama niteliklerine önemli derecede sahip olduklarını düşündüklerini ortaya koymaktadır. Çalışma anketinde yer alan *"Öğrenciler için davranış modelleri oluştururum."* maddesine katılımcılar, 4.25 aritmetik ortalamayla *"tamamen katılıyorum"* düzeyinde görüş ileri sürmüşlerdir. *"Çeşitli amaçlar doğrultusunda öğrencilerin aileleri ile sık sık görüşürüm."* maddesine öğretmenler $\overline{X}$=3.60 ile zayıf düzeyde *"katılıyorum"* görüşü ortaya koymuşlardır. Elde edilen bulgu çalışmaya katılan öğretmenlerin, öğrenci aileleriyle istenilen düzeyde olmasa da görüştüklerini ortaya koymaktadır.

Cinsiyet değişkeni açısından kadın öğretmenler, erkek öğretmenlere göre, öğrencilerin gelecekleri için uygun kararlar almalarına daha fazla yardımcı olduklarını düşünmektedirler (madde 18: $\overline{X}$=4.43 > $\overline{X}$=4.20). Bu bulgunun elde edilmesinde, kadın öğretmenlerin öğrencilerle daha fazla ilgilenmeleri etki etmiş olabilir.

Okul türü değişkeni açısından genel lise öğretmenleri kendi niteliklerini; öğrencilerin kapasitelerini tam olarak ortaya koymalarını sağlama (madde 16: $\overline{X}$=4.26 > $\overline{X}$=4.01), öğrencilerin gelecekleri için uygun kararlar almalarına yardımcı olma (madde 18: $\overline{X}$=4.41 > $\overline{X}$=4.16), öğrencilere bireysel destek sağlama (madde 25: $\overline{X}$=4.44 > $\overline{X}$=4.16), öğrenciler için davranış modelleri oluşturma (madde 26: $\overline{X}$=4.34 > $\overline{X}$=4.15),

öğrencilere rehberlik etme (madde 2: Sıra Ort.=174.86 > Sıra Ort.=146.14), öğrencilere daima öğrenme sorumluluğu yükleme (madde 21: Sıra Ort.=178.16 > Sıra Ort.=142.84) konularında, meslek lisesi öğretmenlerinin niteliklerine göre daha yeterli olarak algılamaktadırlar. Bu duruma, genel liselerde; bilişsel davranış ve sınav kazandırma amacına daha fazla önem verilmesi, rehberlik etmenin önem kazanması, bu liselerdeki öğrencilerin meslek tercihlerinde çok seçenekle karşı karşıya kalmaları, üniversite sınavlarında başarılı olmaları için öğretmenlerin öğrencilere daha fazla destek vermeleri ve başarılı olmaları için öğrencilere sorumluluk yüklemeleri vb. etkilemiş olabilir

Branş değişkeni açısından sosyal bilimler branşındaki öğretmenler, öğrencilere öğrenme sorumluluğu yükleme niteliğini, meslek branşındaki öğretmenlere göre (madde 21: $\overline{X}$=4.42 > $\overline{X}$=4.13); öğrenciler için davranış modelleri oluşturma niteliğini ise fen bilimleri branşındaki öğretmenlere göre (madde 26: $\overline{X}$=4.36 > $\overline{X}$=4.10) daha yeterli olarak algılamaktadırlar. Bu sonucun ortaya çıkmasında, sosyal bilimler branşındaki öğretmenlerin, öğrencilerin daha fazla sorumluluk sahibi olmalarını istemeleri ve model olma bakımından kendilerinin daha uygun olduklarını düşünmeleri etki etmiş olabilir.

Kıdem değişkeni açısından 1-10 yıl arası kıdeme sahip olan öğretmenler, hem 11-20 yıl arası kıdeme sahip olan, hem de 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip olan öğretmenlere göre kendi niteliklerini, öğrencilerin gelecekleri için uygun kararlar almalarına yardımcı olma (madde 18: $\overline{X}$=4.42 > $\overline{X}$=4.20 > $\overline{X}$=4.15) ve öğrencilere öğrenme sorumluluğu yükleme (madde 21: $\overline{X}$=4.46 > $\overline{X}$=4.39 > $\overline{X}$=4.13) konularında daha yeterli görmüşlerdir. Bu sonucun ortaya çıkmasında, düşük kıdeme sahip olan öğretmenlerin, mesleki tükenmişlikten az etkilenmeleri ve öğrencilerle daha fazla ilgilenmeleri etki etmiş olabilir. Ayrıca 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip olan öğretmenler, diğer gruplardaki öğretmenlere göre, öğrencilerin aileleri ile daha fazla görüştüklerini bildirmişlerdir (madde 29: $\overline{X}$=3.81 > $\overline{X}$=3.71 > $\overline{X}$=3.44). Bu sonucun ortaya çıkmasında, yüksek kıdeme sahip olan öğretmenlerin tecrübelerinden dolayı, öğrenci başarısı için onların aileleriyle görüşmelerinin önemine daha fazla inanmaları etki etmiş olabilir.

4. Toplumsal Boyutta Yer Alan Maddelere İlişkin Bulgular ve Yorumları

Bir öğretmenin sadece okul ve sınıfta bulunması ve bu iki mekândaki görevlerini yapması, o öğretmenin gerçekte mükemmel bir öğretmen olduğunu göstermemektedir. Çünkü öğretmenin topluma karşı da görevleri vardır. Bu bakımdan öğretmenlerin toplumsal boyuttaki niteliklerine yönelik algılarının belirlenmesi önemli görülmektedir.

Tablo 4: Toplumsal Boyutta Yer Alan Maddelere İlişkin Görüşlerin Aritmetik Ortalama, Standart Sapma, Varyans Analizi, Mann-Whitney U ve Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

No	Maddeler	$\overline{X}$	SS
4	Öğrencilerin hem okul hem çevreyle güçlü ilişki kurmasını sağlarım.	4.21	0.69
5	Öğrencilere hem ulusal hem de evrensel değerleri sunarım.	4.35	0.67
10	Öğrencilere etik değerleri kazandırır ve bu değerlerden taviz vermem.	4.39	0.69
11	Toplumun ahlaki değerlerini öğrencilere kazandırırım.	4.48	0.69
13	Kültürel-toplumsal değerlere ters düşen değerleri sınıf ortamına taşımam.	4.34	0.83
27	Öğrencilere doğanın önemini ve sevgisini kazandırırım.	4.15	0.73
30	Milli birliğimizi tehdit eden oluşumlara karşı öğrencileri daima bilgilendiririm.	4.50	0.66
	Genel Ortalama	**4.35**	**0.71**

	Okul Türü Değişkeni t Testi Sonuçları							
	Gen. Lise (f = 160; % 50.0)		Mes. Lis. (f = 160; % 50.0)		t ve p Değerleri		Levene Testi	
	$\overline{X}$	SS	$\overline{X}$	SS	t	p	F	P
10	4.55	0.65	4.23	0.69	4.32*	0.00	0.28	0.59
11	4.58	0.67	4.38	0.69	2.61*	0.00	1.70	0.19
13	4.51	0.71	4.17	0.91	3.67	0.00	5.04	0.02*
27	4.26	0.71	4.05	0.73	2.54*	0.01	1.86	0.17
30	4.60	0.61	4.40	0.70	2.70	0.00	8.54	0.00*

	Homojen Dağılım Göstermeyen Maddeler İçin Mann-Whitney U Testi			
	Sıra Ortalaması	Sıra Ortalaması	Anlamlılık. Düz.	M.W.U.
13	177.09	143.91	0.000*	10146.000
30	172.63	148.37	0.007*	10859.500

	Branş Değişkenine Göre Görüşlerin Varyans Analizi Sonuçları										
	Meslek Der. f=86(1)		Fen Bil. f=88(2)		Sosyal Bil. f=146(3)		Homojenlik Testi		Anova		Fark Olan Gruplar
	$\overline{X}$	SS	$\overline{X}$	SS	$\overline{X}$	SS	Levene	p	F	P	
10	4.27	0.67	4.29	0.72	4.52	0.65	0.45	0.63	4.63	0.01*	1-3, 2-3
13	4.09	0.91	4.32	0.82	4.50	0.76	0.66	0.51	6.62	0.00*	1-3

	Homojen Dağılım Göstermeyen Maddeler İçin Kruskal-Wallis ve Mann-Whitney U Testi						
	Sıra Ortalaması	Sıra Ortalaması	Sıra Ortalaması	Kruskal-Wallis Testi			
				Kay-kare	df	p	
30	140.17	154.92	175.84	11.216	2	0.004*	1-3; 2-3

	Kıdem Değişkenine Göre Görüşlerin Varyans Analizi Sonuçları										
	1-10 yıl f=152(1)		11-20 yıl f=120(2)		21 ve Üzeri f=48(3)		Homojenlik Testi		Anova		Fark Olan Gruplar
	$\overline{X}$	SS	$\overline{X}$	SS	$\overline{X}$	SS	Levene	p	F	P	
10	4.52	0.65	4.30	0.73	4.18	0.64	2.58	0.07	6.03	0.00*	1-2; 1-3
11	4.59	0.66	4.33	0.70	4.50	0.68	1.22	0.29	4.85	0.00*	1-2

*p<.05

Çalışma anketinde yer alan *"Öğrencilerin hem okul hem çevreyle güçlü ilişki kurmasını sağlarım."* maddesine katılımcılar $\overline{X}$=4.21 ile *"tamamen katılıyorum"* görüşünde birleşmişlerdir. Okul girdisi olan öğrenciyi çevreden almakta ve davranış değişikliği oluşturarak işlediği girdiyi tekrar topluma çıktı olarak sunmaktadır. Bu bakımdan, öğrencilerin elde ettikleri bilgi, beceri ve kazanımlar, toplumla uyum içinde ve topumun beklentilerine uygun olmalıdır. Bu durum ise öğrenci-toplum arası ilişkiye de bağlıdır. Bu bağlamda öğretmenler, öğrencilerin okul ve çevreyle güçlü ilişki kurmasında kendilerinin yardımcı olma niteliğine sahip olduklarını düşünmektedirler.

"Öğrencilere hem ulusal hem de evrensel değerleri sunarım." maddesine öğretmenler 4.35 aritmetik ortalamayla *"tamamen katılıyorum"* görüşü ileri sürmüşledir. Küreselleşmenin etkisi, dünya vatandaşlığı bilinci ve bilişim teknolojilerinin dünyayı küçük bir köy haline getirmesi, öğretmenlerin milli değerlerin yanı sıra öğrencilere evrensel değerleri de kazandırmalarını gerektirmektedir. Çalışmaya katılan öğretmenler, milli ve evrensel değerler konusunda öğrencileri bilgilendirdiklerini ileri sürmüşlerdir. *"Öğrencilere etik değerleri kazandırır ve bu değerlerden taviz vermem."* maddesine öğretmenler $\overline{X}$=4.39 ile *"tamamen katılıyorum"* görüşü belirtmişlerdir. Etik değerleri öğrencilere kazandırma noktasında kilit konumda olan öğretmenler, öğrencilere etik değerleri kazandırdıklarını ve bu değerlere bağlı olduklarını düşünmektedirler.

"Toplumun ahlaki değerlerini öğrencilere kazandırırım." maddesine öğretmenler 4.48 aritmetik ortalamayla *"tamamen katılıyorum"* biçiminde görüş bildirmişlerdir. Toplumun onayladığı ahlaki değerleri öğrencilere kazandırmaları beklenen öğretmenler, bu görevleri başarıyla yerine getirdiklerini algılamaktadırlar. Katılımcılar, kendilerine yöneltilen *"Kültürel-toplumsal değerlere ters düşen değerleri sınıf ortamına taşımam."* maddesine *"tamamen katılıyorum"* ($\overline{X}$=4.34) görüşünde birleştikleri tespit edilmiştir. Elde edilen bulgu, öğretmenlerin kültürel-toplumsal değerlere ters düşen değerleri sınıf ortamına taşımama niteliğine önemli derecede sahip olduklarını göstermektedir.

Katılımcılar, *"Öğrencilere doğanın önemini ve sevgisini kazandırırım."* maddesine 4.15 aritmetik ortalamayla *"katılıyorum"* düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Bir öğretmenden, öğrencilerine; dersleri, insanları, toplumun kültür ve değerlerini sevdirmesinin yanı sıra, onlara tabiatın önemini ve sevgisini de kazandırması beklenmektedir. Çünkü yaşamın kaynağı olan tabiat, ancak böyle bir sevgi ve bu sevginin vereceği sahiplenme duygusuyla evrendeki önemini ve değerini koruyacaktır. Bu bakımdan öğretmenlerin, öğrencilere doğanın önemini ve sevgisini kazandırmaları, onların önemli bir niteliğe sahip olduklarını göstermektedir.

"Milli birliğimizi tehdit eden oluşumlara karşı öğrencileri daima bilgilendiririm." maddesine ise öğretmenlerin $\overline{X}$=4.50 olarak *"tamamen katılıyorum"* görüşü belirttikleri tespit edilmiştir. Tüm öğretmenlerin birinci derecedeki görevi eğitim, ikinci derecedeki görevi öğretimdir. Bu bakımdan öğretmen, milli birliğimizi tehdit eden her türlü oluşumlara karşı öğrencilere, uyanık olma ve onlara uymama davranışı kazandırmalıdır. Ortaya çıkan bulgu, öğretmenlerin, milli birliğimizi tehdit eden unsurlara karşı öğrencileri bilgilendirme niteliğine üst düzeyde sahip olduklarını ortaya koymaktadır.

Okul türü değişkeni açısından genel lise öğretmenleri kendi niteliklerini; öğrencilere etik değerleri kazandırma ve bu değerlerden taviz vermeme (madde 10: ($\overline{X}$=4.55 > $\overline{X}$=4.23), toplumun ahlaki değerlerini öğrencilere kazandırma (madde 11: ($\overline{X}$=4.58 > $\overline{X}$=4.38), öğrencilere doğanın önemini ve sevgisini kazandırma (madde 27: $\overline{X}$=4.26 > $\overline{X}$=4.05), kültürel-toplumsal değerlere ters düşen değerleri sınıf ortamına taşımama (madde 13: Sıra Ort.=177.09 > Sıra Ort.=143.91) ve milli birliğimizi tehdit eden oluşumlara karşı öğrencileri daima bilgilendirme (madde 30: Sıra Ort.=172.63 > Sıra Ort.=148.37) konularında meslek lisesi öğretmenlerinin niteliklerine göre daha yeterli olarak algılamaktadırlar. Bu duruma, genel liselerde görev yapan öğretmenlerin toplumun beklenti ve ihtiyaçlarını daha fazla dikkate almaları ve toplumun kültürel yapısını daha iyi tanımaları, genel liselerde kültür derslerinin ağırlığının fazla olması ve bunun sonucu olarak da öğretmenlerin derslerde toplumun kültürel değerlerini öğrencilere kazandırma imkânına daha fazla sahip olmaları etki etmiş olabilir.

Branş değişkeni açısından sosyal bilimler branşındaki öğretmenler, hem meslek branşındaki hem de fen bilimleri branşındaki öğretmenlere göre kendi niteliklerini; öğrencilere etik değerleri kazandırma ve bu değerlerden taviz vermeme (madde 10: $\overline{X}$=4.52 > $\overline{X}$=4.29 > $\overline{X}$=4.27), kültürel-toplumsal değerlere ters düşen değerleri sınıf ortamına taşımama (madde 13: ($\overline{X}$=4.50 > $\overline{X}$=4.32 > $\overline{X}$=4.09) ve milli birliğimizi tehdit eden oluşumlara karşı öğrencileri daima bilgilendirme (madde 30: Sıra Ort.=175.84 > Sıra Ort.=154.92 > Sıra Ort.=140.17) bakımından daha yeterli olarak algılamaktadırlar. Bu duruma sosyal bilimler grubu derslerinin, belirtilen öğretmen niteliklerini ilgilendiren konulara daha fazla yer vermesi ve bunun doğal sonucu olarak da öğretmenlerin belirtilen bu konuları öğrencilere kazandırma istekleri etki etmiş olabilir.

Kıdem değişkeni açısından 1-10 yıl arası kıdeme sahip olan öğretmenler, hem 11-20 yıl arası kıdem sahip olan, hem de 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip olan öğretmenlere göre kendilerini, öğrencilere etik değerleri kazandırma ve bu değerlerden taviz vermeme (madde 10: $\overline{X}$=4.52 > $\overline{X}$=4.30 > $\overline{X}$=4.18) ve toplumun ahlaki değerlerini öğrencilere kazandırma (madde 11: $\overline{X}$=4.59 > $\overline{X}$=4.50 > $\overline{X}$=4.33) bakımından daha yeterli olarak algılamaktadırlar. Bu sonucun ortaya çıkmasına, düşük kıdeme sahip olan öğretmenlerin mesleki heyecanlarının yüksek olması, kendilerini ispatlama düşüncesi, dünya görüşlerinin daha esnek olması vb. nedenler etki etmiş olabilir.

Sonuç

Eğitimin hiyerarşik ve aşamalı amaçlarına ulaşmak, öğrencileri ahlaklı, duygulu, saygılı, çalışkan ve yeterli kazanım elde ederek yetiştirmek, toplumun kültür ve değerleri ile evrensel değerleri öğrencilere aşılamak, milli birlik ve beraberliği sağlayacak ve koruyacak öğrencileri topluma kazandırmak vb. kazanımlar, ancak nitelikli öğretmenlerle elde edilebilir.

Günümüzde öğretmenlerden sadece sınıfa girmek, belirli bir konuyu öğrencilere kazandırmak, nöbet tutmak, törenlere katılmak ve not çizelgelerini doldurmak gibi etkinlikleri yapmaları beklenmemektedir. Onlardan; kendilerini her alanda yetiştirmeleri, yenilikleri ve değişimleri takip etmeleri ve bu konuda öğrencileri bilgilendirmeleri, toplumun kanaat önderi olmaları, öğrencileri her konuda geliştirmeleri ve onların geleceklerine doğru yön vermeleri ve okul dışında da öğrencilerin sorunlarıyla ilgilenmeleri de beklenmektedir. Ayrıca öğretmenlerin; toplumla iç içe olma-

ları, ulusal değerlerimizi hem benimsemeleri hem de öğrencilere benimsetmeleri, her türlü zararlı alışkanlık ve maddelere karşı öğrencileri korumaları ve kollamaları gibi özellikleri taşımaları, öğretmenlerin en önemli nitelikleri arasında yer almaktadır.

Bu çalışmayla günümüz öğretmenlerinin; güçlü bir okul kültürü ve uygun sınıf atmosferi oluşturma, dersin amacına uygun öğretim strateji, yöntem ve teknikleri kullanma, öğretimin kalitesini yüksek tutma, kültürel-toplumsal değerlere sahip çıkma, sürekli öğrenme ve kendini geliştirme, değişim ve yeniliği takip etme, okul ve sınıf güvenliği için tedbir alma niteliklerine üst düzeyde sahip olduklarını düşündükleri belirlenmiştir. Ayrıca öğretmenlerin öğrencilere; rehberlik etme, ulusal ve evrensel değerleri sunma, etik ve toplumun ahlaki değerlerini kazandırma, öğrenme sorumluluğu kazandırma, bireysel destek sağlama ve onlara model olmanın yanı sıra öğrencileri zararlı maddelere ve milli birliğimizi tehdit eden oluşumlara karşı bilgilendirme gibi niteliklere de önemli derecede sahip olduklarını düşündükleri tespit edilmiştir.

Bunların yanı sıra günümüz öğretmenlerinin; çevreyle güçlü ilişki kurma, öğrencilerin kapasitelerini açığa çıkarma ve onların geleceklerine yönelik uygun kararlar almalarına yardımcı olma, sınıfı öğrenen bir örgüt haline getirme ve sınıf içerisinde değişimi oluşturma ile öğrencilere doğanın önemini ve sevgisini kazandırma gibi nitelikler konusunda kendilerini yeterli olarak algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Ancak öğretmenler kendilerini; öğrencilerin gizli kalmış yeteneklerini ortaya çıkarma, onların aileleriyle görüşme, öğrencilere vizyon kazandırma, öğretim teknolojilerini kullanma, bilişim teknolojilerinden faydalanma ile çocuk ve ergenlik psikolojisi hakkında yeterli bilgiye sahip olma niteliklerini, yukarıda sayılan niteliklere göre daha az düzeyde yeterli olarak algıladıkları ortaya çıkmıştır.

Değişkenler bazında ise genel olarak kadın öğretmenlerin, erkek öğretmenlere göre; genel lise öğretmenlerinin, meslek lisesi öğretmenlerine göre; sosyal bilimler branşındaki öğretmenlerin, fen ve meslek branşındaki öğretmenlere göre; 1-10 yıl arası kıdeme sahip olan öğretmenlerin, 11 yıl ve üstü kıdeme sahip olan öğretmenlere göre ankette yer alan maddelere daha yüksek düzeyde katıldıkları ve günümüz öğretmenlerinin sahip olması gereken nitelikleri konusunda, kendilerini daha yeterli olarak algıladıkları tespit edilmiştir.

Öneriler

1. Bir öğrencinin kendini gerçekleştirmesi için, onun gizil güçleri ve yetenekleri de önemlidir. Bu bakımdan öğretmenler, öğrencilerin gizli kalmış yeteneklerini ortaya çıkarmaya daha fazla önem vermelidir.

2. Öğrencilerin başarısı üzerinde; ailelerin sosyo-ekonomik özellikleri, çocuğuyla ilgilenmeleri, çocuğun beklenti ve ihtiyaçlarına cevap verme düzeyleri çok etkilidir. Ailelerle görüşmek, öğrencilerin daha iyi tanınması ve onlar için doğru karar verilmesine yardımcı olacaktır. Bu noktada öğretmenler, öğrenci ailelerini daha yakından tanımalı ve onlarla işbirliği içinde hareket etmelidir.

3. Her öğrenci kendini tam olarak tanımayabilir ve kendi özelliklerine uygun bir vizyon oluşturamayabilir. Bu iş birinci dereceden okulun rehber öğretmenine düşse de, diğer öğretmenler de bu konuda öğrencilere yardımcı olmalıdır.

4. Günümüzde öğretim ve bilişim teknolojilerinden faydalanmak, öğrenci, öğretmen ve okul başarısını doğrudan etkilemektedir. Dolayısıyla öğretmenler bu teknolojilerden daha fazla yararlanmalı ve bu konudaki eksiklerini gidermelidir.

5. Öğrenci psikolojisini bilmek öğretmene; sınıf yönetimi sağlama, öğrencileri tanıma, uygun öğretim stratejileri kullanma gibi birçok fayda sağlamaktadır. Bu bakımdan öğretmenler, öğrenci psikolojisi hakkında yeterli bilgiye sahip olmalıdır.

6. Öğrencilerin derslere aktif katılmalarını sağlamak için derslerin tartışma havası içinde geçmesi önem taşımaktadır. Bu nedenle öğretmenler derslerde tartışma yöntemini kullanmaya önem vermelidir.

7. Öğrencilerin her türlü sorunlarıyla ilgilenilmesi, eğitimin amacına ulaşmasını daha da kolaylaştıracaktır. Bundan dolayı öğretmenler, öğrenci sorunlarıyla daha fazla ilgilenmelidir.

8. Özellikle ortaöğretim öğrencileri, içinde bulundukları gelişim dönemi ve bu dönemin özelliklerinden dolayı kişilik gelişimlerini tamamlamak için kendilerine model seçmektedir. Öğretmenler ise model olma noktasında önemli bir konumda yer almaktadır. Dolayısıyla öğretmenler öğrenciler için örnek model olma konusunda daha dikkatli davranmalıdır.

9. Eğitimin genel amaçları arasında, toplumun kültürel değerlerini öğrencilere kazandırmak da yer almaktadır. Bunun için öğretmenler, bu konuda üzerine düşen görevleri eksiksiz yerine getirmelidir.

Kaynakça

Ağdelen, B ve Ağdelen, Z. (2006). "İlköğretim Okullarında Yönetim Süreçlerinin İşleyişine İlişkin Olarak Öğretmen Algılarının Analizi", http://www.mebnet.net/Dergi/2.pdf, Erişim Tarihi: 10. 06. 2007.

Aksu, M. (2000). *Yükseköğretimde Eğitim Ortamları, Öğretim Birliğinin 75. Yılı Eğitim Bilimlerinin Dünün, Bugünü ve Yarını.* Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

Ataünal, A. (1994). *Türkiye'de İlkokul Öğretmeni Yetiştirme Sorunu.* Ankara: MEB Yayınları.

Aydın, B. (2006). Eğitim Psikolojisi, B. Yeşilyaprak (Ed.). *Gelişimin Doğası* (ss. 29-54). Ankara: Pegem A Yayınları.

Balcı, A. (2004). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeleri.* Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Başar, H. (2001). *Sınıf Yönetimi.* Ankara: Pegem A Yayınları.

Baytekin, Ç. (2004). *Öğrenme Öğretme Teknikleri ve Materyal Geliştirme.* Ankara: Anı Yayıncılık.

Bozdoğan, Z. (2004). *Etkili Öğretmenlik Eğitimi.* Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Bursalıoğlu, Z. (2002). *Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış.* Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Büyükkaragöz, S. (1998). *Öğretmenlik Meleğine Giriş.* Konya: Mikro Yayınları.

Celep, C. (2005). Meslek Olarak Öğretmenlik, C. Celep (Ed.) *Meslek Olarak Öğretmenlik*, (ss. 23-49). Ankara: Anı Yayıncılık.

Çelik, V. (2002). *Sınıf Yönetimi.* Ankara: Nobel Yayınları.

Çelikten, M. ve Can, N. (2003). Yönetici, Öğretmen ve Veli Gözüyle İdeal Öğretmen. *Selçuk Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi.* (15), 253-267.

Çelikten, M., Şanal, M. ve Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik Mesleği ve Özellikleri, *Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi,* 2005/2 (19), 207-237.

Çetin, Ş. (2001). İdeal Öğretmen Üzerine Bir Araştırma. ***Milli Eğitim Dergisi***. **(**149). http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/149/cetin.htm, Erişim Tarihi: 04.03.2008.

Demir, K. (2000). Eğitim Fakültelerinde Nitelik Bulanımı. ***Eğitim Araştırmaları Dergisi***. (1), 27-30.

Demirel, Ö. (1999). ***Planlamadan Değerlendirmeye Öğretim Sanatı***. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Dikici, A. (2004). Öğretmenlik Mesleği, M. Taşpınar (Ed.) ***Eğitim ve Toplum***, (ss. 21-39) Elazığ: Üniversite Kitabevi.

Erdem, E. (2007). **Eğitimde Yeni Yönelimler**, Ö. Demirel (Ed.) *Probleme Dayalı Öğrenme* (ss. 81-91). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Erden, M. (1998). ***Öğretmenlik Mesleğine Giriş***. İstanbul: Alkım Yayınları.

Ersoy, Y. (2002). Bilişim Çağı Eşiğinde Sınıf ve Matematik Öğretmenlerinin Yeni İşlevler ve Roller Edinmeleri. *İlköğretim* ***Online E-Dergi***, 1 (2), 52-61.

Feiman, S. and Buchmann, M. N. (2005). Teacher Thinking and Professional Action, P. M. Denicolo and M. Kompf (Ed.), *Knowing, Thinking and Doing in Learning to Teach*, (ss. 223-233). London and New York: Routledge Taylor & Francis Group.

Gökçe, E. (2003). Gelişmiş Ülkelerde Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Uygulamaları, Eğitimde Yansımalar: ***VII Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Ulusal Sempozyumu*** **Kitabı**. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi.

Gömleksiz, N. (2004). **Öğretmenlik Mesleği, M. Taşpınar (Ed.)** ***Öğretmenlik Mesleğinin Nitelikleri***, (ss. 149-168). Elazığ: Üniversite Kitabevi.

Hacıoğlu, F ve Alkan, C. (1997). ***Öğretmenlik Uygulamaları***. Ankara: Alkım Yayınları.

Karacaoğlu, Ö. C. (2008). Öğretmenlerin Yeterlilik Algıları. ***Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi***, V (I), 70-97.

Karagözoğlu, G. (2003). Eğitim Sistemimizde Öğretmen Yetiştirme Politikamıza Genel Bir Bakış. ***Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu***. C.Ü. Kültür Merkezi, Sivas.

Karasar, N. (1994). *Bilimsel Araştırma Yöntemi.* Ankara: 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd

Kılıç, M., Kaya, A., Yıldırım, N. ve Genç, G. (2004). **Eğitimci Gözüyle Öğretmen ve Öğrenci.** ***XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı***. 6-9 Temmuz, İ.Ü. Eğitim Fakültesi, Malatya.

Küçükahmet, L. (1993). ***Öğretmen Yetiştirme***. Ankara: Alkım Yayınevi.

Lavn, M. (1991). *Social Construction Of Quality İn Teaching. Teacher Supply And Teacher Quality.* Clevedon: Multilingual Matters.

Moon,B. and Mayes, A. S. (1994). *Teaching and Learning In the Secondary School.* New York: The Open Universty.

Okçabol, R., Akpınar, Y., Caner, A., Erktirn, E., Gök, F. ve Ünlühisarcılklı, Ö. (2003). *Öğretmen Yetiştirme Araştırmas.* Ankara: **Eğitim Sen Yayınları**.

Oktar, İ. ve Bulduk, S. (1999). Ortaöğretim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin Davranışlarının Değerlendirilmesi. ***Milli Eğitim Dergisi*** (142). http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/medergi/19 htm Erişim Tarihi: 20.04.2008.

Özden, Y. (1999). *Eğitimde Dönüşüm Eğitimde Yeni Değerler.* Ankara: Pegem A Yayınları.

Özyürek, M. (2008). Nitelikli Öğretmen Yetiştirmede Sorunlar ve Çözümler: Özel Eğitim Örneği. ***Türk Eğitim Bilimleri Dergisi***, *6 (2),189-226.*

Paterson, K. (2005). *55 Teaching Dilemmas: Ten Powerful Solutions to Almost Any Classroom Challenge.* Markham, Ontario: Pembroke Publishers Limited.

Peterson, K. D. (2002). *Effective Teacher Hiring: A Guide to Getting the Best.* Alexandra, Virginia: Association for Supervision and Curriculum Development.

Prodromou, L. (1991). The Good Language Teacher. *English Reaching Forum,* XXIX (2), 2-7.

Stix, A. and Hrbek, F. (2006). *Teachers as Classroom Coaches: How to Motivate Students Across the Content Areas.* Alexandria, Virginia: Association for Supervision and Curriculum Development.

Stronge, J. H. (2007). *Qualities of Effective Teacher.* Alexandria, Virginia: Association for Supervision and Curriculum Development.

Stronge, J. H.,Tucker, P. D. and Hindman, J. L. (2004). *Handbook for Qualities of Effective Teacher.* Alexandria, Virginia: Association for Supervision and Curriculum Development.

Su, E. (2007). "Şiddet", http://www.indigodergisi.com/ekinsu, Erişim Tarihi: 25.05.2007.

Şişman, M. ve Turan, S. (2005). **Eğitim ve Okul Yöneticiliği El Kitabı**, Y. Özden (Ed), ***Eğitim ve Okul Yönetimi***, Ankara: Pegem A Yayınları.

Telli, S., Brok, P. ve Çakıroğlu, J. (2008). Öğretmen ve Öğrencilerin İdeal Öğretmen Hakkındaki Görüşleri. ***Eğitim ve Bilim***, 3 (149), 118-129.

Wood, A. L. (1999). A Better Beginning Supporting and Mentoring New Teachers, M. Scherer (Ed.) *How Can New Teachers Become the Best?* (ss.116-123). Alexandria, Virginia: Association for Supervision and Curriculum Development.

Woods, V. (1997). *Restructuring Schools, Reconstructing Teachers.* Buckingham: Open University Pres.

Wyse, D.(2006). *Becoming a Primary School Teacher.* London and New York: Taylor & Francis Group.

Yeşilyurt, E. (2006). "**Öğretmenlerin Öğretim Araç ve Gereçlerini Kullanma Durumlarını Etkileyen Faktörler**", F.Ü., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ.

Yılman, M. (2006). ***Türkiye'de Öğretmen Eğitiminin Temelleri***. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

THE PERCEPTIONS OF TEACHERS RELATED TO THE QUALITIES THEY HAVE (Sample Of Elazığ City)

Etem YEŞİLYURT*

Abstract

In this paper, which is in a descriptive scanning model, it is aimed to determine the qualities that today's teachers have. The population of this study consists of teachers of secondary education which was working in Elazığ city center in 2006-2007 academic years. A sample of 320 teachers was selected from this population randomly. Data, which were collected through the questionnaire, were analyzed and interpreted by frequencies, descriptive statistics, variance analysis and T-Test methods. As a result of this study, it has been determined that today's teachers have these perceptions considerably related to their qualities: sustaining the quality of teaching in a high level, self improvement, following the changes and innovations, taking measures for the safety of school and classroom, instilling students ethical values of the society, presenting national and universal values, providing individual support, guiding, modeling, making students to acquire national consciousness and making students to be acquainted with the harmful substances. Besides, there were meaningful differences among teachers' perceptions about their qualities according to some variables such as; school type, branch, and professional tenure.

Key Words: Teacher, teacher qualities, teacher characters, teacher peculiarities

* Research Assistant; Fırat University, Faculty of Education, Department of Educational Sciences, Elazığ.